

Impromptu

Леся Українка

Когда цветет никотиана
И точно светит из тумана,
Как будто падшая звезда,
Вся бледная от тайной страсти,
Все вокруг становится тогда
Покорно непонятной власти.
И если вы тогда вдвоем
И возле вас сияют очи, –
Горя таинственным огнем,
Как отражение звездной ночи,
И голос милый вам звучит,
Как будто в тишине журчит
Струя волшебного фонтана,
Бегите прочь от этих чар,
Они зажгут в душе пожар,
Когда цветет никотиана.

Когда цветет никотиана,
Все, все тогда полно обмана,
Опасна ночи тишина,
Как то затишье роковое,
Когда коварная волна
Хранит молчанье гробовое.
Вот-вот нахлынет звуков рой
И встрепетнется мысль, как птица,
И вспыхнет в темноте порой
Воспоминания зарница,
Как будто неизвестный друг
Страницы развернет вам вдруг
Давно забытого романа, –
О, если дорог вам покой,
Не прикасайтесь к ним рукой,
Когда цветет никотиана.

*Вірш Лесі Українки, єдиний, написаний російською мовою, [написано]
за таких обставин. Рос[ійський] поет Мачтет гостював у*

Колодяжному [2] (це було 1896–97 [рр.]), я по інших асоціаціях знаю, що не пізніше 1897 р.) літом. Він запрошував Лесю до співробітництва в якомусь (не пам'ятаю) рос[ійському] журналі, просив дати вірш до друку. Леся рішуче відмовила і сказала, що не пише по-російськи віршів принципово: досить уже наших письменників забрала Росія. На що Мачтет жартома сказав, що, певне, у Лесі не вийдуть добрі вірші по-російськи, і тому вона не хоче так їх писати. Тоді Леся сказала: "Я можу і по-російськи написати непогані вірші, то я Вам зараз доведу, от візьму і напишу зараз, але друкувати їх ніколи не дам згоди". Пішла до свого письмового стола (це було у Лесиному "білому домику" [3], що був оточений квітниками, і саме тоді увечері все повітря було насичене пахом нікоціани – білий татом-квітка, що особливо сильно пахне по заході сонця), і за якийсь короткий час написала нижче поданий вірш.
Ізидора Косач-Борисова

Примітки:

Impromptu(франц.) — експромт, імпровізація.

Нікотіана (лат. *nicotiana*) – отруйна однолітня рослина сімейства пасльонових з міцним стійким ароматом. Цвіте впродовж червня-жовтня.

Переклад українською мовою Тетяни Даніленко

Коли цвіте нікотіана,
Неначе світить із туману
Яскрава зірка чарівна,
Бліда у пристрасті таємній,
Здається, підкорить вона
Усе на світі владі темній.
І ви, якщо удвох тоді,
І сяють поряд з вами очі,
Як втаємничені вогні,
Як зоряної привид ночі,
І голос любий поряд чути,
Кохання сповнений отрути,
Він — найчарівніша омана...
То поспішайте геть від чар,
Вони сильніш з усіх примар,

Коли цвіте нікотіана!

Коли цвіте нікотіана,
Все обіч сповнене обману,
Таке затишшя рокове...
В нім зріє наче божевілля,
Де береже підступна хвиля
Своє мовчання гробове.
Ось, ось нахлине звуків рій
І стрепенеться думка птахом,
Засяє в темряві отій,
Де спогад йде таємним шляхом,
Неначе приятель раптово
Сторінки перегорне знову
Давно забутого роману, —
О, якщо прагнете спокою
То не торкайтесь їх рукою,
Коли цвіте нікотіана...

Ілюстрація — "Сад в цвіту". Клод Моне. 1866

